

# ZAKONSKI OKVIR I SADRŽAJ STUDIJA UTICAJA NA Ž.S.

Viktor Bjelić,  
Jasmin Pašić  
Centar za životnu sredinu  
Banja Luka, 20.04.2017.



**TRANSITION**  
Ministry of Foreign Affairs of the Czech Republic



Centar za  
životnu sredinu



# Šta je EIA direktiva?

Procjena uticaja na životnu sredinu je uvedena u SAD još 1969. godine a u EU se prva EIA direktiva donosi 1985, pa je doručena 1997, 2003 i 2009. godine.

DIREKTIVA 2011/92/EU od 13. decembra 2011. o procjeni uticaja određenih javnih i privatnih projekata na životnu sredinu

Revidirana DIREKTIVA 2014/52/EU (rok za primjenu u EU je 16. maj 2017.)

# Zakonski okvir u FBiH

- Zakon o zaštiti okoliša (Sl. novine FBiH br. 33/03, 38/09)
- Pravilnik o pogonima i postrojenjima za koje je obvezna procjena utjecaja na okoliš i pogonima i postrojenjima koji mogu biti izgrađeni i pušteni u rad samo ako imaju okolišno dopuštenje (Sl.novine FBiH br. 19/04)

# Zakonski okvir u RS

- Zakon o zaštiti životne sredine (Sl. glasnik RS, br.71/12, 79/15)
- Pravilnik o projektima za koje se sprovodi procjena uticaja na životnu sredinu i kriterijumima za odlučivanje o potrebi sprovođenja i obimu procjene uticaja na životnu sredinu (Sl. glasnik RS 124/12)
- Uputstvo o sadržaju studije uticaja na životnu sredinu (Sl. glasnik RS, br.108/13).

# Šta je potrebno da bi se obezbijedila studija uticaja ili ekološka dozvola?

Zahtjev za **prethodnu procjenu uticaja** uz koji se prilažu sljedeći podaci:

- opis projekta, uključujući podatke o njegovoj lokaciji, namjeni i veličini,
- opis mogućih uticaja projekta na životnu sredinu u toku njegove izgradnje ili izvođenja i u toku njegovog rada ili eksploatacije,
- opis predviđenih mjera za sprečavanje, smanjivanje ili uklanjanje štetnih uticaja projekta na životnu sredinu,
- kratak pregled alternativa koje je nosilac projekta razmatrao i navođenje razloga za izabrano rješenje, s obzirom na uticaje na životnu sredinu,
- izvod iz planskog akta,
- informacije o mogućim teškoćama na koje je naišao nosilac projekta pri prikupljanju podataka,
- netehnički rezime informacija iz prijašnjih tačaka ovog stava.

# Šta je procjena uticaja na životnu sredinu (EIA)

Procjena uticaja na životnu sredinu (EIA) je postupak ocjenjivanja mogućih uticaja na životnu sredinu planiranog projekta, uzimajući u obzir međusobnu povezanost društveno-ekonomskih, kulturnih i zdravstvenih efekata, kako korisnih tako i štetnih.

Cilj je predvidjeti uticaj na životnu sredinu u ranoj fazi planiranja i projektovanja, pronaći načine i sredstva za smanjenje negativnih uticaja, oblikovati projekte koji odgovaraju lokalnoj životnoj sredini i predstaviti predviđanja i opcije za donošenje odluka.

# Šta procjena uticaja na životnu sredinu podrazumijeva

Prema Zakonu o zaštiti životne sredine RS

Procjena uticaja na životnu sredinu podrazumijeva identifikaciju, utvrđivanje, analizu i ocjenu direktnih i indirektnih uticaja projekta s obzirom na sljedeće elemente i faktore:

- a) ljude, biljni i životinjski svijet,
- b) zemljište, vodu, vazduh, klimu i pejzaž,
- v) materijalna dobra i kulturno nasljeđe i
- g) međudjelovanje faktora navedenih u tačkama a) do v) ovog člana.

# Šta je ekološka dozvola?

Ekološka dozvola ima za cilj visok nivo zaštite životne sredine u cjelini preko zaštite vazduha, vode i zemljišta. Ekološka dozvola se izdaje i za značajnu promjenu postrojenja. Organ nadležan za izdavanje ekološke dozvole vrši svakih pet godina reviziju izdate ekološke dozvole i obnavlja dozvolu, mijenjajući po potrebi uslove iz dozvole.

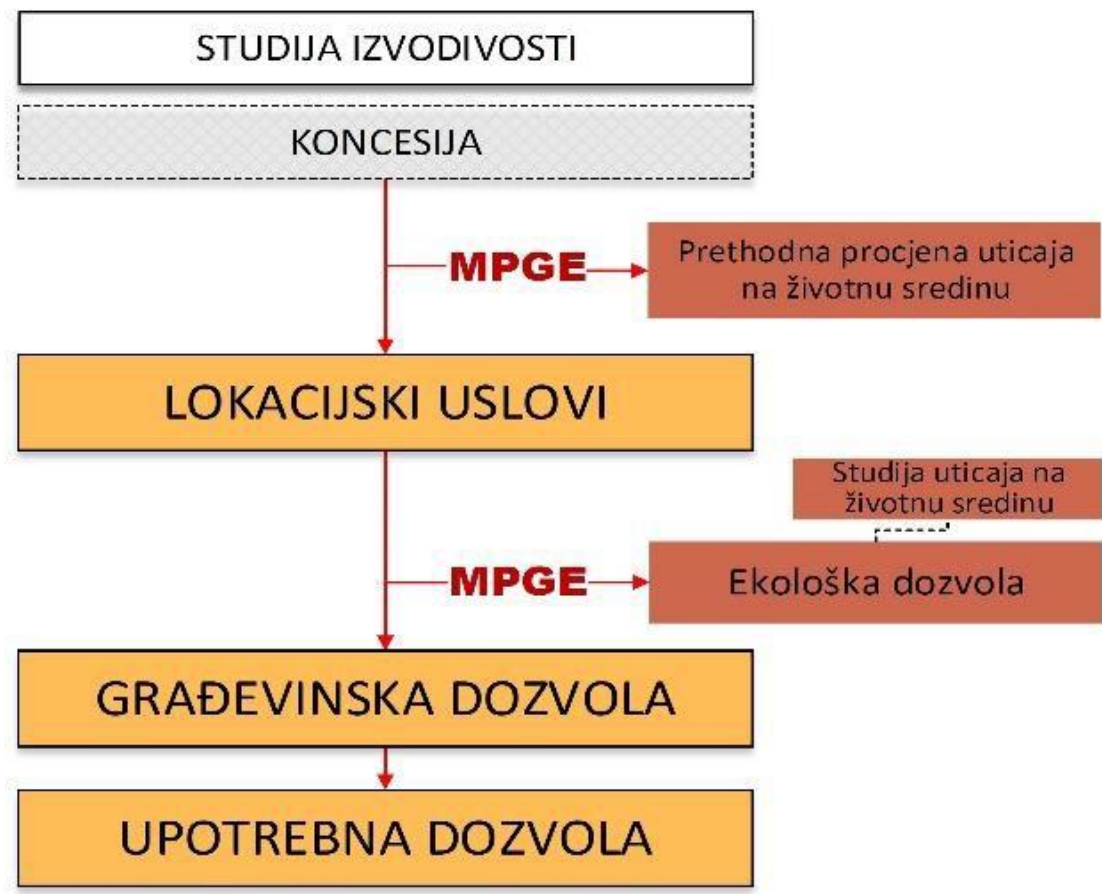
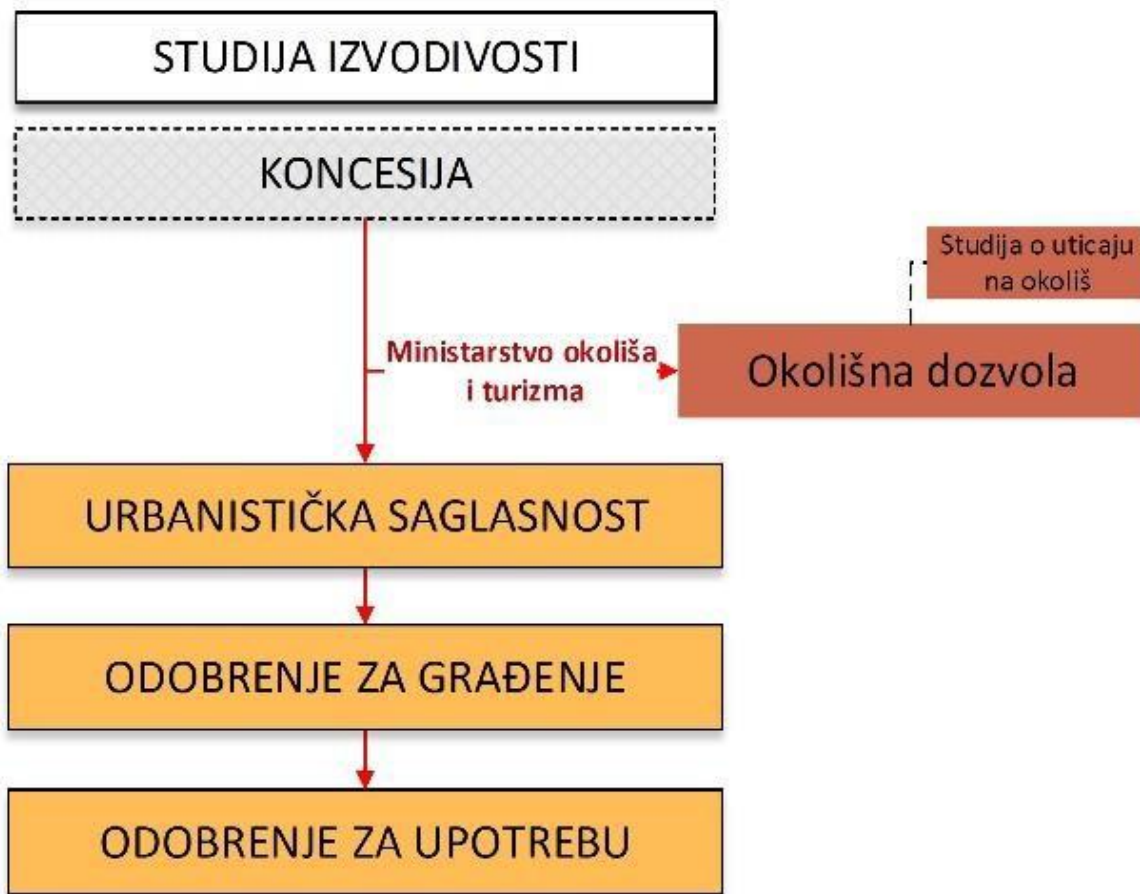


# Šta je potrebno da bi se dobila ekološka dozvola?

Zahtjev za izdavanje ekološke dozvole odgovorno lice podnosi nadležnom organu zajedno sa **dokazima**, koji sadrži:

- ime i adresu odgovornog lica i adresu lokacije na kojoj se postrojenje nalazi,
- opis postrojenja i aktivnosti (plan, tehnički opis rada, itd.),
- opis osnovnih i pomoćnih sirovina, ostalih supstanci i energije koja se koristi ili koju proizvodi postrojenje,
- opis izvora emisija iz postrojenja,
- opis stanja lokacije na kojoj se postrojenje nalazi,
- opis prirode i količine predviđenih emisija iz postrojenja u sve dijelove životne sredine (vazduh, voda, zemljište), kao i identifikacija značajnih uticaja na životnu sredinu,
- opis predloženih mjera, tehnologija i drugih tehnika za sprečavanje, ili ukoliko to nije moguće, smanjenje emisija iz postrojenja,
- opis mjera za sprečavanje produkcije i za povrat korisnog materijala iz otpada koji produkuje postrojenje,
- opis ostalih mjera radi usklađivanja sa osnovnim obavezama odgovornog lica, posebno mjera nakon zatvaranja postrojenja,
- opis mjera planiranih za praćenje emisija unutar područja i njihov uticaj,
- opis alternativnih rješenja,
- plan upravljanja otpadom.

<b>Pogoni i postrojenja za koje je obavezna procjena utjecaja na okoliš u FBiH</b>	<b>Projekti za koje se sprovodi procjena uticaja na životnu sredinu u RS</b>
a) Energetska industrija	a) energetska industrija
b) Hemijska industrija	b) hemijska industrija
c) Metalna industrija	c) metalna industrija
č) Mineralna industrija	d) mineralna industrija
ć) Infrastrukturni projekti	e) infrastrukturni
d) Upravljanje otpadom	f) upravljanje otpadom
dž) Upravljanje vodama	g) upravljanje vodama
đ) Ekstraktivna industrija	h) ekstraktivna industrija
e) Poljoprivreda, šumarstvo i vodoprivreda	i) poljoprivreda
f) Prehrambena industrija	j) drvna i papirna industrija
g) Tekstilna, kožarska, drvna i papirna industrija	k) ostali projekti: cjevovodi i skladišta kapaciteta preko 100.000 t
h) Infrastrukturni i drugi projekti	



# Sadržaj studija uticaja

<b>FBiH</b>	<b>RS</b>
<p><b>Opis predloženog projekta</b></p> <ol style="list-style-type: none"><li>1. Opis fizičkih karakteristika cijelog projekta i uslove upotrebe zemljišta u toku gradnje i rada pogona i postrojenja predviđenih projektom,</li><li>2. Opis osnovnih karakteristika proizvodnog procesa, priroda i količina materijala koji se koriste,</li><li>3. Procjena, po tipu i količini, očekivanog otpada i emisija (zagađivanje vode, zraka i zemljišta, buka, vibracije, svjetlo, toplota, radijacija, i sl.) koji su rezultat predviđenog proizvodnog procesa.</li></ol>	<p><b>OPŠTI DIO</b> koji sadrži:</p> <ol style="list-style-type: none"><li>1. Uvodno obrazloženje - obuhvata opis uticaja projekta sa stanovišta odnosa prema životnoj sredini, uvažavajući načela definisana zakonima iz oblasti zaštite životne sredine, te podzakonskim aktima iz oblasti zaštite životne sredine</li><li>2. Polazne osnove za izradu Studije - podrazumijevaju prikupljanje svih relevantnih podataka za realizaciju predmetnog projekta, obilazak terena radi verifikacije prikupljenih podataka i istraživanje uticaja u domenu životne sredine, te usvajanje posebnih stavova u pogledu zaštite životne sredine i stvaranje uslova za organizovanje javne rasprave.</li><li>3. Priložena dokumentacija – podrazumijeva svu raspoloživu dokumentaciju koja se odnosi na predmetni projekat, uključujući i izvode iz planskih akata.</li></ol>

<p><b>Opis okoliša koji bi mogao biti ugrožen projektom</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Podatke o stanovništvu,</li> <li>2. Podatke o flori, fauni, vodoma, zraku, zemljištu,</li> <li>3. Klimatske karakteristike područja,</li> <li>4. Postojeća materijalna dobra, uključujući kulturno-historijsko i arheološko nasljeđe,</li> <li>5. Opis pejzaža, i</li> <li>6. Specifične elemente utvrđene prethodnom procjenom utjecaja na okoliš.</li> </ol>	<p><b>TEHNIČKI DIO</b> koji sadrži:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. opis lokacije i područja mogućeg uticaja projekta na životnu sredinu,</li> <li>2. prikaz i ocjenu postojećeg stanja životne sredine koja bi mogla biti izložena značajnim uticajima projekta i podatke o njenom postojećem opterećivanju,</li> <li>3. opis projekta i podatke o njegovoj namjeni i veličini,</li> <li>4. opis mogućih uticaja projekta na životnu sredinu i pojedine njene elemente, u toku i nakon realizacije projekta, u redovnim i vanrednim okolnostima i moguće kumulativne uticaje,</li> <li>5. specifikaciju i opis mjera za sprečavanje, smanjivanje ili ublaživanje štetnih uticaja na životnu sredinu,</li> <li>6. specifikaciju i opis mjera za praćenje uticaja na životnu sredinu u toku i nakon realizacije projekta,</li> <li>7. pregled glavnih opcija koje je nosilac projekta razmatrao i navođenje razloga za izabrano rješenje, s obzirom na uticaje na životnu sredinu i</li> <li>8. usklađenost projekta sa planskim dokumentima o zaštiti životne sredine, drugim planovima donesenim na osnovu posebnih zakona i planovima i programima zaštite životne sredine jedinica lokalne samouprave na koje se projekat odnosi i obrazloženje odgovarajućih dijelova tih dokumenata.</li> </ol>
--	--

**Opis mogućih značajnih utjecaja projekta na okoliš** sadrži direktne utjecaje i bilo kakve indirektne, sekundarne, kumulativne, kratkotrajne, srednje i dugotrajne, stalne i privremene, pozitivne i negativne utjecaje.

1. Utjecaj na stanovništvo,
2. Utjecaj na floru, faunu, vodu, zrak, zemljište,
3. Utjecaj na klimatske faktore,
4. Utjecaj na materijalna dobra, uključujući kulturno-historijsko i arheološko nasljeđe,
5. Utjecaj na pejzaž,
6. Međuodnos gore navedenih faktora,
7. Specifični utjecaji projekta na okoliš utvrđeni prethodnom procjenom utjecaja na okoliš,
8. Opis metoda koje je predlagač predvidio za procjenu utjecaja na okoliš.

**ZAKLJUČAK** sadrži informacije o tome:

1. da li se realizacijom predmetnog projekta mogu ili ne mogu obezbijediti potrebni uslovi za zaštitu životne sredine,
2. da li je projekat svojom funkcijom i tehničkim rješenjima bezbjedan u smislu uticaja na životnu sredinu,
3. prijedlog stalne kontrole parametara relevantnih za uticaj rada objekta na životnu sredinu, a koji su navedeni u Studiji i
4. prijedlog nosiocu projekta i organu nadležnom za zaštitu životne sredine u smislu daljih postupaka.

<p><b>Opis mjera za ublažavanje negativnih efekata</b> - sadrži mjere za sprečavanje, smanjenje ili ublažavanje bilo kojeg nepovoljnog utjecaja na okoliš.</p>	<p><b>NETEHNIČKI REZIME</b> sadrži kratak rezime informacija datih u tehničkom dijelu</p>
<p><b>Nacrt osnovnih alternativa</b> sadrži opis alternativa i opis razloga zbog kojih su one izabrane, uzimajući u obzir utjecaje na okoliš.</p>	<p><b>ANEKSI</b> sadrže</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. izvore podataka – relevantni pravni propisi i korištena literatura</li> <li>2. priloženu dokumentaciju koja je korištena u postupku izrade Studije</li> </ol>
<p><b>Netehnički rezime</b> sadrži kratak rezime informacija datih u prethodnim poglavljima (Tehnički dio), izbjegavajući tehničke izraze, detaljne podatke i naučna objašnjenja.</p>	
<p><b>Naznaka poteškoća</b> sadrži informacije o poteškoćama kod izrade Studije o procjeni utjecaja na okoliš sa kojima se predlagač suočio zbog tehničkih nedostataka, nedostatka znanja ili nedostatka materijalnih i finansijskih sredstava</p>	

Studija uticaja na okoliš za MHE Buna I i MHE Buna II



# Važni dokumenti i izvori

- Prostorno planska dokumentacija – npr. Prostorni plan opštine
- Strateški/razvojni dokumenti opštine
- Rješenja o zaštiti kulturno-istorijskog i prirodnog nasljeđa
- Vodoprivredna osnova
- Imovinsko-pravni odnosi (gruntovnica)
- Studije, istraživanja, lovne i ribolovne osnove i slično.

L&C METODOLOGIJA OCJENE  
KVALITETA STUDIJA UTICAJA NA  
ŽIVOTNU SREDINU

# O AUTORIMA

- Norman Lee je Senior Research Fellow u centru za studije uticaja na životnu sredinu na Univerzitetu u Manchesteru
- Raymond Colley je direktor organizacije Environmental Resources Management (ERM)
- Iako se metoda procjene kvaliteta studija na životnu sredinu popularno naziva "Lee – Colley metodom", izradi samog rada i istraživanjima doprinijele su i Julia Bonde, te Joanne Simpson sa Univerziteta u Manchesteru

# UVOD

- L&C metoda uspješno se koristi za identifikovanje pozitivnih i negativnih strana u širokom spektru svih studija uticaja na životnu sredinu koje su bazirane na, ili moraju biti u skladu sa smjernicama Evropske komisije o studijama uticaja na životnu sredinu
- Iako se sama metodologija procjene kvaliteta može u početku činiti kompleksnom, struktura poglavlja i objašnjenja čine L&C metodologiju veoma jednostavnom i laganom za implementaciju.
- Sa malo prakse, analitičari, odnosno ocjenjivači kvaliteta studija trebali bi moći brzo, tačno i sa lakoćom analizirati studije.
- L&C metoda se uz male prepravke može adaptirati za korištenje u svim zemljama koje moraju zadovoljavati kriterije Evropske unije, odnosno njenih direktiva.

# O METODOLOGIJI

- Svaka studija morala bi se nezavisno ocjenjivati od strane najmanje 2 osobe i svako značajnije odstupanje u dodijeljenim ocjenama trebalo bi zajednički pažljivo procijeniti i pokušati konsenzusom doći do objektivne procjene određenog poglavlja.

Neki od primjera korištenja rezultata ove analize:

- korištenje rezultata kao baze za identifikovanje bilo koje informacije koju izvođač odnosno naručitelj studije nije pružio u studiji uticaja na životnu sredinu
- korištenje rezultata kao baze za identifikovanje onih aspekata životne sredine u studiji koje izvođač ili naručitelj mora proširiti (npr. Korištenjem literature, dodatnim konsultacijama sa lokalnom upravom, udruženjima ili stručnim organizacijama, ili zapošljavanjem konsultanata čije je područje rada obrađivana tema).
- korištenje rezultata kao baze za procjenu mogućih rizika po životnu sredinu u vremenu prije donošenja ključnih odluka ili autorizacije studije.

# OCJENJIVANJE STUDIJE

Koristite sljedeće simbole za ocjenjivanje pojedinih poglavlja, kategorija ili pod-kategorija:

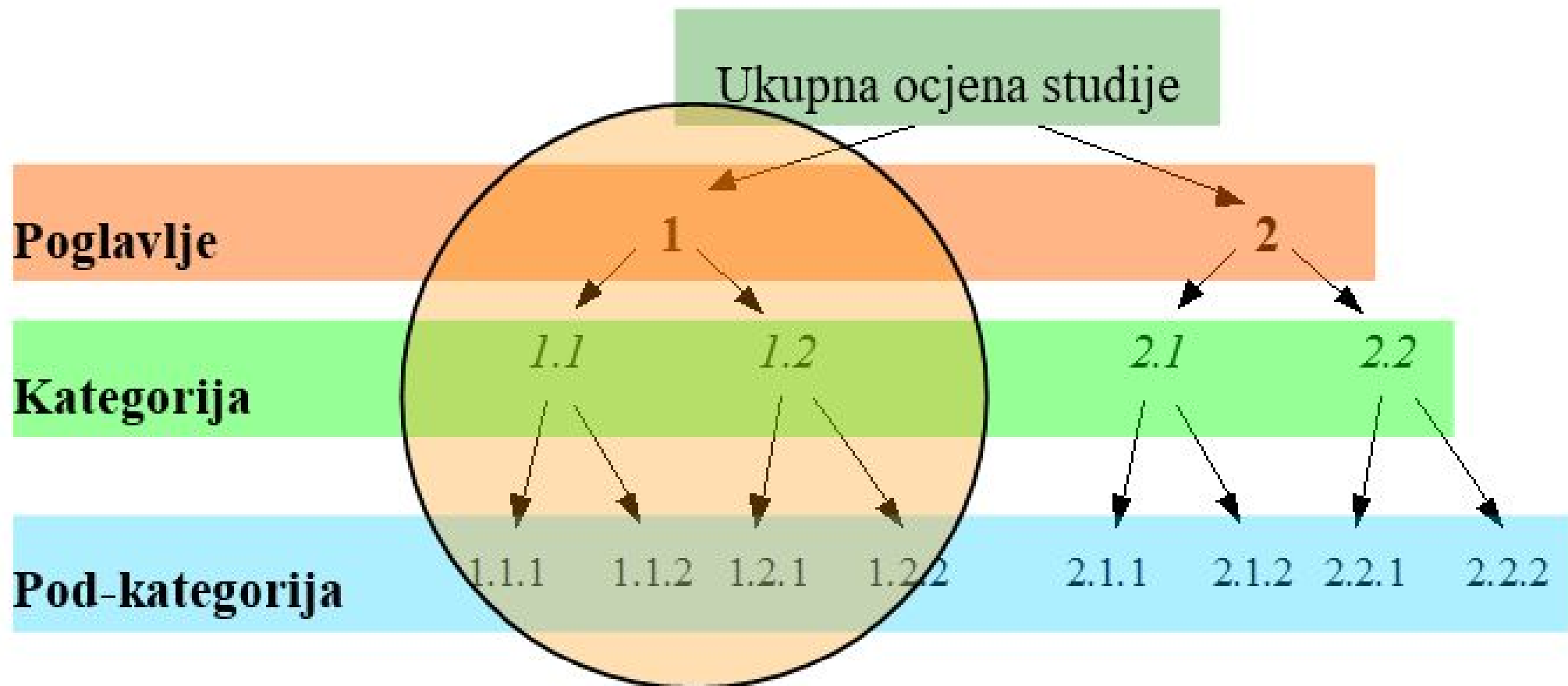
<b>Simbol</b>	<b>Objašnjenje</b>
A	Zadatak je dobro obavljen, svi su zahtjevi u potpunosti opisani...
B	Uglavnom zadovoljavajuće i potpuno, kategorija sadrži manje greške i nedostatke...
C	Može se smatrati zadovoljavajućim uprkos greškama i nedostacima...
D	Dijelovi kategorije su dobro posloženi, međutim, kao cjelina, kategorija se ocjenjuje nezadovoljavajućom zbog grešaka ili nedostataka...
E	Nije zadovoljavajuće, značajne greške ili nedostaci...
F	Veoma nezadovoljavajuće, značajni dijelovi su loše pokriveni ili nisu obrađeni uopšte...
NA	Nije primjenjivo. Kategorija nije primjenjiva u kontekstu ocjenjivane studije...

Ukupna ocjena .....

Tabela za upis ocjena

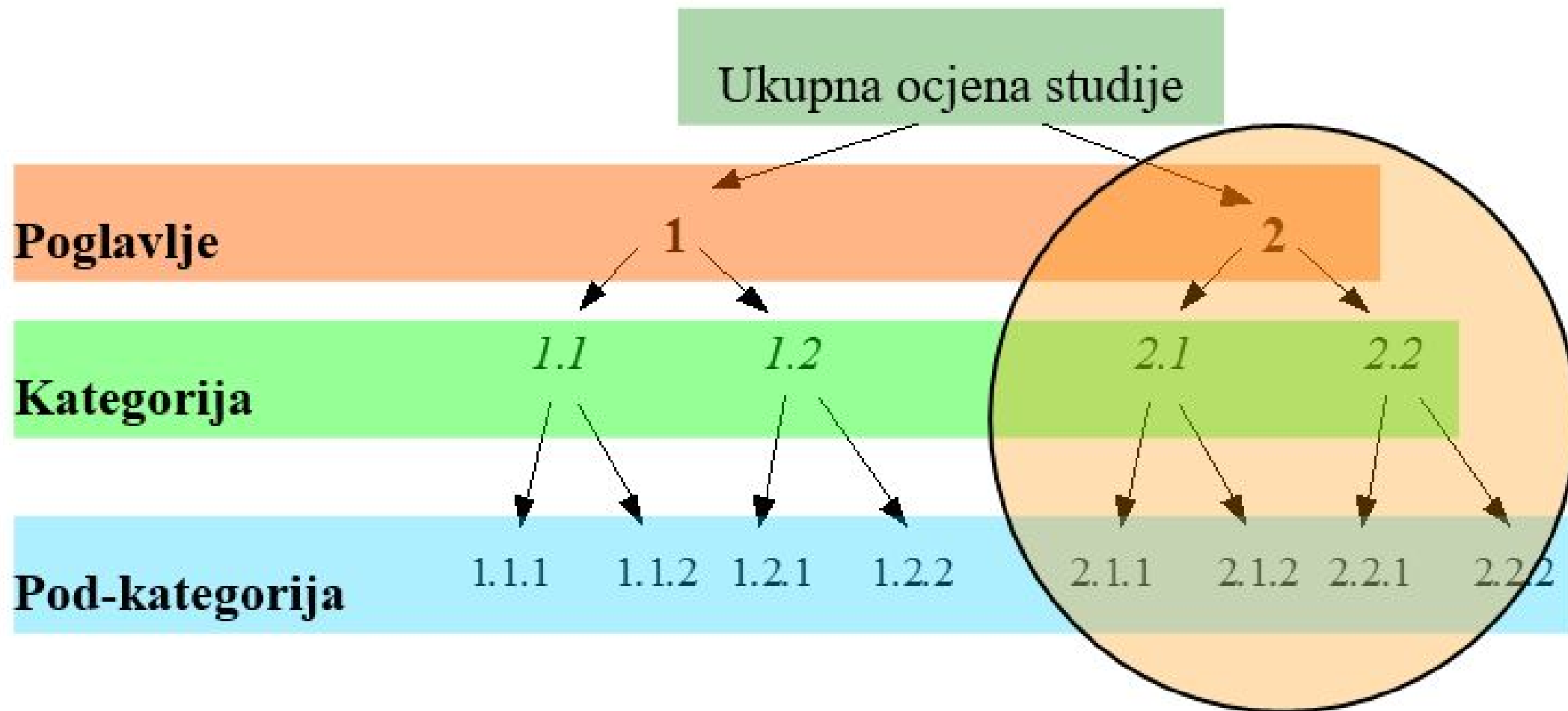
<b>1</b>	.....	<b>2</b>	.....	<b>3</b>	.....	<b>4</b>	.....
<b>1.1</b>	.....	<b>2.1</b>	.....	<b>3.1</b>	.....	<b>4.1</b>	.....
<b>1.1.1</b>	.....	<b>2.1.1</b>	.....	<b>3.1.1</b>	.....	<b>4.1.1</b>	.....
<b>1.1.2</b>	.....	<b>2.1.2</b>	.....	<b>3.1.2</b>	.....	<b>4.1.2</b>	.....
<b>1.1.3</b>	.....	<b>2.1.3</b>	.....	<b>3.1.3</b>	.....	<b>4.1.3</b>	.....
<b>1.1.4</b>	.....	<b>2.1.4</b>	.....			<b>4.1.4</b>	.....
<b>1.1.5</b>	.....						
<b>1.2</b>	.....	<b>2.2</b>	.....	<b>3.2</b>	.....	<b>4.2</b>	.....
<b>1.2.1</b>	.....	<b>2.2.1</b>	.....	<b>3.2.1</b>	.....	<b>4.2.1</b>	.....
<b>1.2.2</b>	.....	<b>2.2.2</b>	.....	<b>3.2.2</b>	.....	<b>4.2.2</b>	.....
<b>1.2.3</b>	.....			<b>3.2.3</b>	.....	<b>4.2.3</b>	.....
<b>1.2.4</b>	.....						
<b>1.2.5</b>	.....						
<b>1.3</b>	.....	<b>2.3</b>	.....	<b>3.3</b>	.....	<b>4.3</b>	.....
<b>1.3.1</b>	.....	<b>2.3.1</b>	.....	<b>3.3.1</b>	.....	<b>4.3.1</b>	.....
<b>1.3.2</b>	.....	<b>2.3.2</b>	.....	<b>3.3.2</b>	.....	<b>4.3.2</b>	.....
<b>1.3.3</b>	.....	<b>2.3.3</b>	.....				
<b>1.4</b>	.....	<b>2.4</b>	.....			<b>4.4</b>	.....
<b>1.4.1</b>	.....	<b>2.4.1</b>	.....			<b>4.4.1</b>	.....
<b>1.4.2</b>	.....	<b>2.4.2</b>	.....			<b>4.4.2</b>	.....
		<b>2.4.3</b>	.....				
<b>1.5</b>	.....	<b>2.5</b>	.....				
<b>1.5.1</b>	.....	<b>2.5.1</b>	.....				
<b>1.5.2</b>	.....	<b>2.5.2</b>	.....				
<b>1.5.3</b>	.....	<b>2.5.3</b>	.....				

# 1. Poglavlje: OPŠTI DIO (RS) ili OPIS PREDLOŽENOG PROJEKTA (Fed. BiH)





## 2. Poglavlje: TEHNIČKI DIO (RS) ili OPIS OKOLIŠA KOJI BI MOGAO BITI UGROŽEN PROJEKTOM (Fed. BiH)



## Savjeti!

- Ispitati imovinsko pravne odnose - nemoguće dobiti građevinsku dozvolu u slučaju da nisu riješeni
- Čest slučaj-prepisivanje informacija iz drugih studija (Primjer: Sutjeska-Neretva, faza 1)
- Pregledati druge studije koje je radio isti institut (izvođač)
- Sadržaj studije uporediti sa zakonskim okvirom o obaveznom sadržaju (primjer Bune)
- Loša ocjena zahtjeva detaljniju analizu i komentarisanje
- Prilikom pretraživanja obimne dokumentacije, tražiti ključnu riječ (npr. Neretva u prostornom planu) i uporediti sa grafičkim dijelom

## Pitanja?

HES Gornja Neretva Faza II?